

राजमाता जिजाऊ नदीघाट विकास परियोजना-नगर
परिषद वैशिष्ट्यपूर्ण योजनेमध्ये नदी घाट परिसर
विकास / सुशोभिकरण हा उपक्रम समाविष्ट
करण्याबाबत

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक :- नपावै-२०२१/प्र.क्र.१५९/नवि-१६
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
दिनांक :- ३१ मार्च, २०२२

वाचा :- १. शासन निर्णय नगर विकास विभाग क्र: धोरण-२०१७/प्र.क्र.१७१/नवि-१६,
दिनांक १७ नोव्हेंबर, २०२१.

प्रस्तावना :-

राज्यातील नगर परिषदांमध्ये वैशिष्ट्यपूर्ण योजना राबवण्याबाबतच्या सर्वकष मार्गदर्शक सूचना संदर्भाकिंत शासन निर्णय दिनांक १७ नोव्हेंबर, २०१७ अन्वये विहित करण्यात आलेल्या आहेत. त्या शासन निर्णयात सदर वैशिष्ट्यपूर्ण योजनेमध्ये कोणकोणती कामे घ्यावीत व कोणती कामे घेऊ नयेत याबाबतचा तपशील देण्यात आलेला आहे. त्या कामांमध्ये नदी सौंदर्यिकरण हे काम अनुज्ञेय नसलेल्या कामाच्या यादीत समाविष्ट आहे. त्यामध्ये सूधारणा करून त्या कामांमध्ये / त्या कामांच्या प्रयोजना मध्ये सदर नदी घाट परिसर विकास / सुशोभिकरण हे प्रयोजन देखील समाविष्ट करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

राज्यातील नगर परिषदांमध्ये संदर्भाकिंत शासन निर्णय दिनांक १७ नोव्हेंबर, २०१७ अन्वये वैशिष्ट्यपूर्ण योजना राबवण्यात येत आहे. त्याबाबतच्या मार्गदर्शक सूचनांमध्ये सूधारणा करून या योजनांअंतर्गत नदी घाट परिसर विकास / सुशोभिकरण हे उद्दीष्ट / उपक्रम समाविष्ट करण्याचा शासनाने निर्णय घेतला आहे. तसेच, या उपयोजनेस राजमाता जिजाऊ नदीघाट विकास परियोजना असे नाव देण्याचाही निर्णय शासनाने घेतला आहे.

२. वैशिष्ट्यपूर्ण योजनेअंतर्गत प्रस्तावित नदी घाट परिसर विकास / सुशोभिकरण या उपक्रमाच्या अनुषंगाने राजमाता जिजाऊ नदीघाट विकास परियोजनेच्या अंमलबजावणीबाबत खालीलप्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत.

- १) सदर उपक्रम राज्यातील नदीकाठावर असलेल्या सर्व नगर नगरपरिषदांना लागू राहील. मात्र, सुरवातीला हा उपक्रम राज्यातील नदीकाठावर वसलेल्या अ वर्ग नगर परिषदांमध्ये राबविण्यात यावा.
- २) वैशिष्ट्यपूर्ण योजनेअंतर्गत उपलब्ध होणारा मर्यादित नियतव्यय व निधी विचारात घेऊन सुरवातीला सदर उपक्रमाची अंमलबजावणी किमान दोन शहरांमध्ये निधीच्या उपलब्धतेच्या अधीनतेने करण्यात यावी.
- ३) अशा प्रस्तावानुसार सदर उपक्रमाची अंमलबजावणी करण्याच्या जागा संबंधित नगर परिषदेच्या मालकीच्या असल्याची खातरजमा संबंधित नगर परिषदेने करावी.
- ४) या उपक्रमात सहभागी होण्यास इच्छुक असलेल्या अ वर्ग नगरपरिषदांनी रूपये २० कोटीच्या मर्यादेत याबाबतच्या कामाचा सविस्तर प्रकल्प अहवाल स्वखर्चाने तयार करावा व त्यास सक्षम प्राधिकरणाकडून, जसे सार्वजनिक बांधकाम विभाग / महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण यांच्याकडून तांत्रिक मान्यता घेऊन असे प्रस्ताव नगरविकास विभागाकडे सादर करण्यात यावेत.
- ५) सदर उपक्रमांमध्ये जी शहरे नदीकाठावर वसलेली आहेत त्यांनी त्यांच्या नदी घाट परिसर विकास / सुशोभिकरण करण्याबाबतचा प्रस्ताव तयार करताना त्या प्रस्तावामध्ये खालील बाबींचा समावेश विनिर्दिष्ट पणे करण्यात यावा
- (अ) संबंधित नदीघाटाचा विकास / कमान
- (ब) ध्यान मंदिर
- (क) खुला रंगमंच
- (ड) खुले व्यायाम गृह
- (इ) सांस्कृतीक कार्यक्रमांसाठी व्यासपीठ
- (फ) चालण्यासाठी मार्गीका (वॉकिंग ट्रॅक)
- (ग) कारंजे
- (घ) खाद्य पदार्थमिळतील असे चबुतरे (पक्की दुकाने नाहीत)
- (च) पार्किंगच्या जागा
- (छ) याव्यतिरिक्त आणखी वैविध्यपूर्ण संकल्पना देखील त्यांना त्यांच्या सविस्तर प्रकल्प आम्हाला द्वारे मांडता येतील. मात्र, त्यापैकी कोणत्या संकल्पना प्रकल्पास मंजूरी देतानाविचारात घ्यावयाच्या याबाबतचा निर्णय शासन स्तरावरून त्यांच्या सविस्तर प्रकल्प अहवालावर निर्णय घेताना करण्यात यावा.

- ६) वैशिष्ट्यपूर्ण योजनेअंतर्गत नदी घाट परिसर विकास / सुशोभिकरण या उपक्रमासाठी वित्तीय आकृतीबंध ५०:५० असा राहील. राज्य शासनाकडून ५० टक्के इतके अनुदान वैशिष्ट्यपूर्ण योजनेतून मंजूर करण्यात येईल. उर्वरित ५० टक्के हिस्सा नगरपरिषदेने स्वनिधीतून उभारावा.
- ७) नदी घाट परिसर विकास / सुशोभिकरण या उपक्रमासाठी नगरपरिषदेचा ५० टक्के स्वहिस्सा उभारण्यातील नगरपरिषदेची आर्थिक अडचण विचारात घेता या स्वनिधीची उभारणी करण्यासाठी नगरपरिषदेस स्थानिक नागरिक / दाते, उद्योजक, व्यावसायिक यांच्यामार्फत “लोकसहभाग” घेऊन त्यांच्या सहभागाद्वारे सदर निधी उभा करण्याची मुभा देण्यात यावी. जे दाते या उपक्रमासाठी नगरपरिषदेस मदत करतील त्यांचे “नामोळेख” सदर उपक्रमाच्या स्थळी यथोचितरित्या प्रदर्शित करण्याचीदेखील नगरपरिषदेस मुभा राहील. असे नामोळेख हे संबंधित दात्यांकडून मिळणाऱ्या मदतीच्या प्रमाणात योग्य प्रकारे दर्शवण्याची जबाबदारी संबंधित नगरपरिषदेवर राहील.
- ८) शासनाकडून ज्या नगरपरिषदांच्या नदी घाट परिसर विकास / सुशोभिकरण याबाबतच्या प्रकल्पास मान्यता देण्यात येईल अशा नगरपरिषदांना यासाठी शासन हिश्श्याचा निधी दोन हप्त्यात मंजूर करण्यात यावा.
- ९) पहिल्या हप्त्याचा निधी प्रशासकीय मान्यता दिल्यानंतर वितरीत करण्यात यावा.
- १०) पहिल्या हप्त्याचा शासनाने वितरीत केलेला निधी व त्या प्रमाणात वित्तीय आकृतीबंधानुसार नगरपरिषदांच्या स्वनिधी व लोकसहभागातून उभारलेला निधी यांच्या एकत्रित निधीच्या ७५ टक्के खर्च झाल्यानंतर संबंधित नगरपरिषदेने दुसऱ्या हप्त्याच्या निधीची मागणी उपयोगिता प्रमाणपत्रासह शासनाकडे करावी. त्यानंतर त्याना उर्वरित शासन निधी वितरीत करण्यात यावा.
- ११) ज्या नगरपरिषदा लोकसहभागाचा वापर करून संपूर्ण नदी घाट परिसर विकास / सुशोभिकरण प्रस्ताव तयार करतील व त्यांची लोकसहभागाद्वारे यशस्वी अंमलबजावणी करतील त्यांचा शासन स्तरावर मा.मंत्री (नगर विकास) यांच्या हस्ते प्रमाणपत्र देऊन विशेष गौरव करण्यात यावा. यामुळे लोकप्रतिनिधी, नागरीक व प्रशासक यांनी केलेल्या कार्यास प्रोत्साहन मिळून अशा स्वरूपाच्या कार्यास गती प्राप्त होईल.
- १२) नदी घाट परिसर विकास / सुशोभिकरण या वैविध्यपूर्ण उपक्रमाचा अनुभव विचारात घेऊन घेऊन सदर उपक्रमाची व्याप्ती अन्य शहरांमध्ये वाढवण्याबाबतचा निर्णय स्वतंत्रपणे विचारात घेण्यात येईल.

४. नदी घाट परिसर विकास / सुशोभिकरण या उपक्रमासाठी वैशिष्ट्यपूर्ण योजनेबाबतच्या शासन निर्णय समक्रमांक दिनांक १७.११.२०२१ मधील परिच्छेद १२ व परिच्छेद १३(अ) मधील सूचना देखिल लागू राहतील.

५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२२०३३११७४२१५१६२५ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(पां. जो. जाधव)

सह सचिव, नगर विकास विभाग

प्रति,

१. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव.
२. मा. मंत्री (नगर विकास) यांचे खाजगी सचिव.
३. मा. मंत्री (नगर विकास) यांचे विशेष कार्य अधिकारी
४. मा. राज्यमंत्री (नगर विकास) यांचे खाजगी सचिव
५. अप्पर मुख्य सचिव, वित्त विभाग यांचे स्वीय सहायक
६. अप्पर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग यांचे स्वीय सहायक
७. अप्पर मुख्य सचिव, सार्वजनिक बांधकाम विभाग यांचे स्वीय सहायक
८. प्रधान सचिव, नगर विकास विभाग (२) यांचे स्वीय सहायक
९. सदस्य सचिव, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, मुंबई.
१०. आयुक्त तथा संचालक, नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय, मुंबई.
११. सर्व मुख्य अभियंता, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण
१२. विभागीय आयुक्त (सर्व)
१३. जिल्हाधिकारी (सर्व)
१४. जिल्हा प्रशासन अधिकारी (सर्व)
१५. मुख्याधिकारी, नगर परिषदा / नगरपंचायती (सर्व)
१६. निवडनस्ती, नवि-१६.
